

EVALUERINGSAVDELINGEN

Fra kunnskap til gjennomføring

Årsrapport 2019/2020

Innhold

Forord	5
Om Evalueringsavdelingen	6
Året som har gått	8
Lærdommer	11
Rapporter fra Evalueringsavdelingen	15
Evaluering av Norges portefølje for multilaterale partnerskap – Verdensbanken og FNs fellesfond	16
Studie om evaluering som middel til å nå berekraftsmålet 4.5 om å sikre inkluderende og lik tilgang til utdanning	18
Evaluering av norsk bistand til privatsektorutvikling og jobbskaping	20
Evaluering av porteføljeorienteringen i nye bistandsprogrammer	22
Evaluering av Norges engasjement i Sør-Sudan	24
Evaluering av konsentrasjon av norsk bistand	26
Fagleg samarbeid	29
Verdisetting av Det globale miljøfondets arbeid innen bærekraftig skogforvaltning	32
Helsefordeler ved Det globale miljøfondets arbeid mot miljøgifter	33
Oppfølging av evalueringer	35

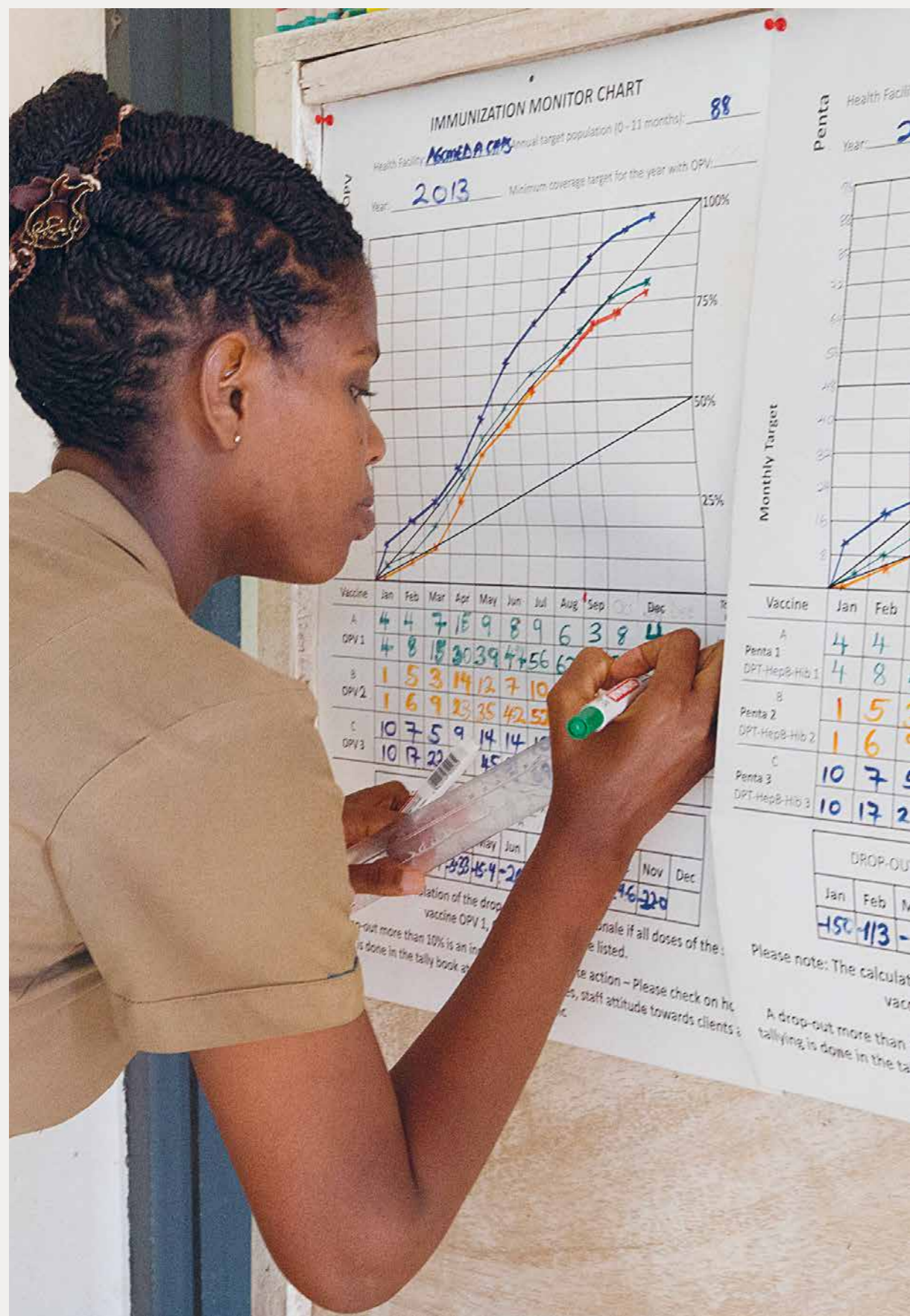

Foto: Marit Hverven

Forord

Viruskrisen de siste månedene har satt mange ting i nytt perspektiv. Et forhold er at forskere og fageksperter har fått en mer framtreende rolle enn vanlig i politiske beslutningsprosesser ved at de er med å bestemme hvordan krisen skal møtes. Et annet forhold er at internasjonal samhandling er mer synlig enn tidligere. Ikke bare ved at store deler av verden står overfor sammenliknbare utfordringer som gjør at vi har behov for hverandres innsikt i større grad enn noen gang tidligere. Nye virtuelle kommunikasjonsformer har også gjort at vi kan ha tettere kontakt for å utveksle kunnskap og erfaringer. Kanskje vil dette gi grobunn for nye former for internasjonal samhandling og nye måter å samarbeide på.

Samtidig framstår Norges annerledeshet mer tydelig enn før. God samfunnsøkonomi gjør at mulighetene for å håndtere situasjonen generelt er bedre hos oss enn i mange andre deler av verden. Den økonomiske posisjonen kombinert med et sterkt ønske om internasjonal synlighet gjør at bistandsinnsatsen nå dreies mot det koronarelaterte. Når dette kombineres med evnen til fleksibilitet og raske beslutningsprosesser får dette store konsekvenser for innretningen av bistanden på kort sikt. Konsekvensene på lenger sikt er ikke lett å forutse.

Internt i bistandsforvaltningen er også tingene i endring, selv om det ikke akkurat kan betegnes som noen krise. Sluttstreken for reformen av tilskuddsforvaltningen ble satt omtrent samtidig som Norads nye direktør tiltrådte. Reformen, med overføring av forvaltningsansvar for en større del av bistandsbudsjettet fra Utenriksdepartementet til Norad, har bidratt til økt fokus på effektiv forvaltning. Samtidig kommer Norads direktør, Bård Vegar Solhjell, inn i bistandsforvaltningen med et uttalt ønske om større oppmerksomhet på kunnskap og bruken av kunnskap. Hvordan disse to orienteringene vil forenes blir interessant å følge.

Plasseringen og innretningen av evalueringsvirksomheten ble viet mye oppmerksomhet i reformprosessen. Ikke minst ut fra en erkjennelse om at kunnskap fra evalueringer burde brukes mer. Konklusjonen ble allikevel at ingenting endres. Det er derfor rimelig å forvente at rammebetingelsene for denne virksomheten nå legges enda bedre på plass for at vi fortsatt kan levere innspill og anbefalinger basert på uavhengige, troverdige og nytteorienterte evalueringer.

Hvilken betydning viruskrisen og de andre utviklings-trekkene vil ha for evalueringsvirksomheten er for tidlig å vite noe sikkert om. Det som er sikkert, er at det fremdeles vil være en utfordring i bistandsforvaltningen å finne den rette balansen mellom effektivitet og kvalitet og mellom kortsiktig kriseorientering og langsiktig kapasitetsbygging. Evalueringsvirksomheten vil fortsette å gi sine bidrag til å få dette til.

Oslo, 22. mai 2020

Per Øyvind Bastøe
Evalueringsdirektør

Om Evalueringsavdelingen

Evalueringsavdelingen i Norad tar initiativ til og gjennomfører uavhengige evalueringer av norsk bistand. Dette er et viktig verktøy for å samle informasjon om bistanden. Mens andre deler av bistandsforvaltningen har ansvar for å måle og rapportere resultatene av enkelte bistandstiltak, har Evalueringsavdelingen et særskilt ansvar for å dokumentere i hvilken grad norsk bistand er effektiv, relevant og oppnår resultater som forutsatt. Hensikten med evalueringsevirsomheten er å bidra til å lære av erfaringer og til å holde aktørene i utviklingspolitikken ansvarlige.

Avdelingen styres av egen instruks, og rapporterer direkte til departementsrådene i Utenriksdepartementet og Klima- og miljødepartementet. Uavhengighet, troverdighet og bruk er bærende prinsipper som skal ivaretas i all evalueringsevirsomhet. For å sikre dette arbeider avdelingen etter prinsippene beskrevet nedenfor.

Evalueringene skal:

- gjennomføres uavhengig av dem som har forvaltnings- og gjennomføringsansvaret
- gjennomføres i henhold til anerkjente evalueringsevirsomhetsnormer og standarder
- belyse relevante problemstillinger
- fremme gjennomførbare anbefalinger som kan brukes i utforming av budsjetter og videreutvikling av den evirsomheten som evalueres
- bidra til en konstruktiv og åpen debatt

Avdelingen bestemmer årlig hva som skal evalueres gjennom et treårig, rullerende evalueringsevirsomhetsprogram. For å sikre evalueringenes relevans og bruk er programmet utformet i konsultasjon med aktører i og utenfor bistandsforvaltningen ut fra en vurdering av hvilken kunnskap og hvilke spørsmål som er aktuelle for arbeidet fremover. Underveis i evalueringsevirsomhetsprosessen legges det også opp til god samhandling og dialog med interessentene.

En viktig del av evalueringsevirsomhetens arbeid er å spre kunnskap og skape debatt for å fremme læring og ansvarliggjøring. Avdelingen arbeider derfor målrettet med dette, særskilt i forbindelse med lansering av rapportene. På neste side vises en oversikt over viktige begivenheter i året som har gått. Årsrapporten selv er et viktig produkt for å fremme lærdommene som har kommet frem det siste året og sette de på agendaen.

Alle evalueringsevirsomhetsrapporter lanseres på offentlige seminar og ligger tilgjengelig på Norads nettsider. Her legges også oppfølgingsplaner og -rapporter ut. Disse er utarbeidet av de som er ansvarlige for bistanden som er evaluert og er godkjent av departementets ledelse. Se mer om oppfølging bak i rapporten på side 35.

Evalueringsevirsomheten sender også ut egne nyhetsbrev, EvalNews, med informasjon om evalueringer, seminar og annet faglig påfyll, skriver kronikker og twitrer om kunnskapen avdelingen produserer.

EVALUERINGS-AVDELINGEN BESTÅR PER MAI 2020 AV FØLGENDE ANSATTE

Anette Wilhelmsen
Anita Haslie
Balbir Singh
Ida Lindkvist
Jan-Petter Holtedahl
Kjersti Løken
Kristin Hauge
Per Øyvind Bastøe (Direktør)
Ragnhild Pedersen
Siv Lillestøl (Underdirektør)
Åsne Kalland Aarstad

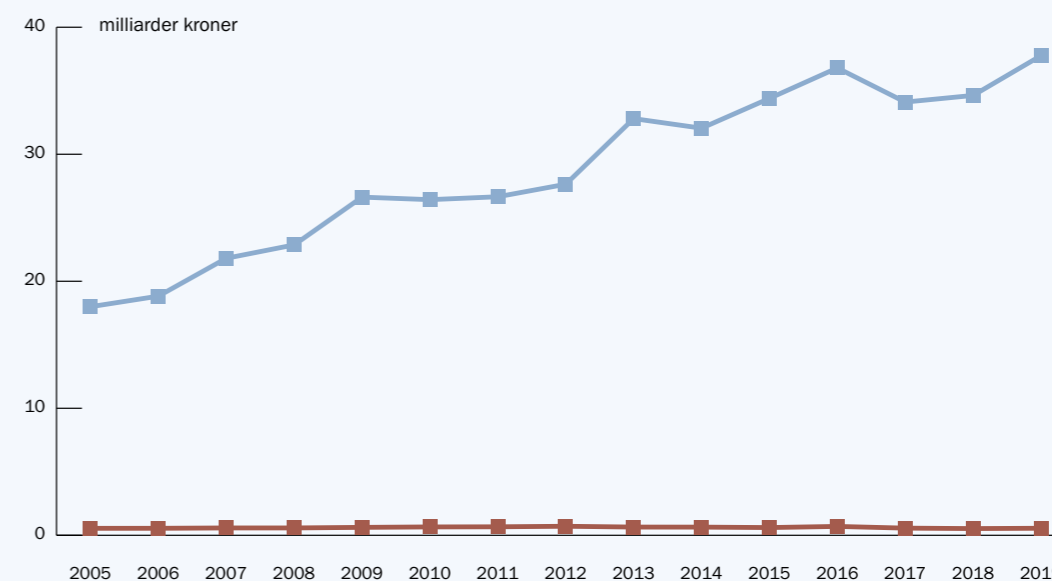
Bistandsbudsjett

37,7635 mrd ▲

Evalueringsevirsomhetsbudsjett

0,0174 mrd ▼

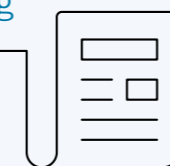
Aksen for evalueringsevirsomhetsbudsjettet inkluderer tildelte midler til evaluering (konsulenter) og faglig samarbeid. Inkludert lønns- og driftsmidler ble avdelingens totale ressursramme i underkant av 27 millioner kroner i 2019.

Tallene nedenfor gjelder perioden juni 2019–juni 2020.

Kronikker og avisoppslag

15

Seminar

11

Antall følgere på Twitter

1008

Antall nyhetsbrev

10

Abonnenter nyhetsbrev

620

Året som har gått

1 **07.06.2019: Seminar: Uklare roller gir uklare resultater. Lansering av årsrapport 2018/2019.** Utviklingsminister Dag-Inge Ulstein mottok rapporten på seminaret.

2 **19.09.2019: Internasjonal ekspertworkshop om bruk av fond i multilaterale organisasjoner som et ledd i å oppnå bærekraftsmålene.** I forbindelse med evaluering av Norges portefølje av multilaterale partnerskap (1/2019).

3 **20.09.2019: Seminar: Idealer og realiteter i øremerket multilateral bistand.** Lansering av evaluering av Norges portefølje av multilaterale partnerskap (Rapport 1/2019). [Opptak tilgjengelig.](#)

4 **31.10.2019: Seminar: Når utdanningsinnsatsen sårbare grupper?** Debatt om tilgang til utdanning, basert på en studie fra Unesco, gjort i samarbeid med Evalueringsavdelingen, Verdens Matvareprogram, Unicef, Verdensbanken og Education Cannot Wait.

5 **10.12.2019: Utviklingskomitéen i OECD godkjente reviderte evalueringskriterier.** Evalueringsavdelingens direktør, Per Øyvind Bastøe, har siden 2017 sittet som leder av OECDs utviklingskomitées evalueringsnettverk (EvalNet) og ledet arbeidet med å revidere kriteriene.

6 **07.02.2020: Seminar: Kan bistand til privat sektor bidra til bærekraftig utvikling?** Lansering av evaluering av Norges bistand til privatsektorutvikling og jobbskaping (Rapport 1/2020). [Opptak tilgjengelig.](#)

7 **10.02.2020: Lanseringsmøter: Om porteføljestyring og når det bør anvendes.** Interne læringsmøter for Norad, Utenriks- og Klima- og Miljødepartementet i forbindelse med av evalueringen av porteføljestyring i nye bistandsprogrammer (Rapport 2/2020).

8 **28.02.2020: Seminar: Dilemmaer og lærdommer fra Norges innsats i Sør-Sudan.** Lansering av evaluering av Norges engasjement i Sør-Sudan (Rapport 3/2020). [Opptak tilgjengelig.](#)

9 **05.03.2020: Seminar: De internasjonale evalueringskriteriene er revidert – hva betyr det for evaluering i Norge?** I samarbeid med EVA-forum (nettverk for evaluering i staten) og Norsk Evalueringsforening.

10 **30.03.2020: Webinar: Nytt evalueringsprogram og bruk av kunnskap.** Lansering av evalueringsprogrammet 2020-22 med debatt om bruk av evaluering og kunnskap i utforming og gjennomføring av bistand. [Opptak tilgjengelig.](#)

11 **28.05.2020: Webinar: Tidligere lærdommer fra det humanitære og respons ovenfor covid-19.** Webinar i samarbeid med Chr. Michelsen Institutt for å diskutere utfordringer og muligheter i møtet med pandemien.

12 **18.06.2020: Webinar: Hvordan kombinere høye mål og begrensede ressurser i gjennomføringen av utviklingspolitikken?** Lansering av evaluering av Norges konsentrasjonspolitik (Rapport 4/2020) og porteføljeorienteringen i norsk bistand (Rapport 2/2020). [Opptak tilgjengelig.](#)

Foto: Ragnhild Pedersen (2020)

Alle rapporter fra evalueringsavdelingen presenteres og debatteres på åpne seminar. Paneldeltakere, så vel som deltakere på seminarene for øvrig, består ofte av representanter fra ansvarlig politisk ledelse, bistandsadministrasjonen, sivilsamfunnsorganisasjoner, forskere og konsulenter i bransjen.

De fleste seminar strømmes direkte og opptakene ligger tilgjengelig på norad.no/evaluering.

Bildet er fra lanseringen av evalueringen av Norges portefølje for multilaterale partnerskap som ble holdt på Nasjonalbiblioteket i september 2019.

Illustrasjon: OECD (2019) Tilpasset til norsk av Evalueringsavdelingen med tillatelse av OECD

De internasjonalt anerkjente evalueringskriteriene fra OECDs utviklingskomité ble opprinnelig vedtatt i 1991.

I 2019 ble de revidert slik at de er bedre tilpasset dagens forståelse av bistand og behov for analyse. I tillegg til bedre definisjoner av de gamle kriteriene (relevans, effektivitet, kostnadseffektivitet, virkning og bærekraft), er det lagt til et nytt kriterium om koherens. Dette vurderer hvordan et tiltak er tilpasset omgivelsene.

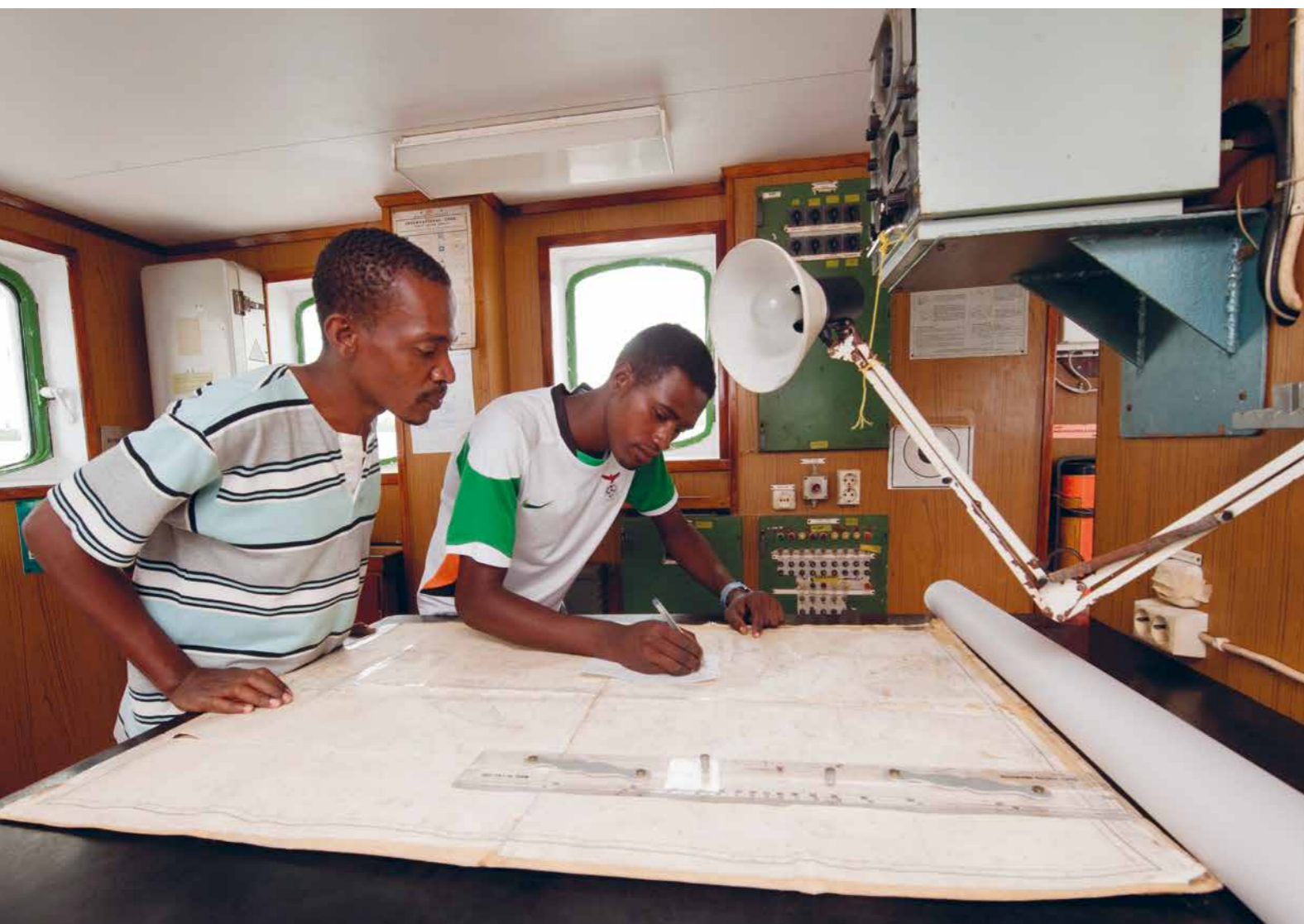

Foto:Ken Opprann

Lærdommer

Lærdommene handler i stor grad om viktigheten av å benytte kunnskap og innsikt i planlegging og iverksetting av bistandstiltak. Relevant kunnskap og innsikt forutsetter grundige analyser, aktiv samhandling med internasjonale partnere og god koordinering av den norske innsatsen.

Dette er lærdommer som er åpenbare og som ofte tas opp i forbindelse med langsiktig utviklingssamarbeid, men de er også viktig i forhold til kortsiktig humanitær bistand. Når kriser oppstår og rask respons er avgjørende, er det ekstra viktig at erfaringer og kunnskap er systematisert, tilgjengelig og godt kjent. I lys av den pågående covid-19 situasjonen er det derfor særlig viktig å synliggjøre disse lærdommene.

Lærdom 1: Grundig forarbeid er en forutsetning for god bistand

Gode forberedelser starter med å oppsummere og dokumentere erfaringer fra tidligere og pågående bistandstiltak. Kjennskap til og forståelse av dokumenterte erfaringer og opparbeidet kunnskap bør alltid være del av forberedelser før nye bistandstiltak iverksettes.

Flere av fjorårets evalueringer finner at forarbeidet før bistandstiltak blir satt i verk har vært mangelfullt. Også tidligere evalueringer har pekt på at god planlegging er viktig for at bistanden skal bli god. For eksempel har flere evalueringer påpekt at kunnskap om kontekst, og bruken av denne, er avgjørende for at bistanden skal bli relevant. I evalueringen av Norges innsats i Sør-Sudan ble manglende gjennomføring og bruk av konfliktanalyser sett som en svakhet i planleggingen av arbeidet. Det ble framhevet at kontekst- og konfliktanalyser ville kunne bidratt positivt til et samstemt arbeid på landnivå og til å forstå potensielle risikoer i det norske engasjementet.

Evalueringen av bistand til privatsektorutvikling fant at det er en risiko for at bistand kan forstyrre markedet slik at målsettingen om næringsutvikling ikke nås. Gjennomføring og bruk av markedsanalyser i planleggingen av slik

bistand kan, ifølge evalueringen, bidra til at man unngår forstyrrelser.

I evalueringen av porteføljestyringen i den norske bistandsforvaltningen etterlyses det kompetanse og tilstrekkelig tid i planleggingen til at tilgjengelig kunnskap kan brukes aktivt til å informere valg av partnere og programmer.

Også evalueringen av Norges multilaterale partnerskap gjennom Verdensbanken og FNs fellesfond påpeker at mangler i forberedelsene til denne type samarbeid kan bidra til at resultatene blir mindre effektive. Dagens norske fondsportefølje har vokst over tid som et resultat av en stadig oppstart av nye initiativer, samt manglende strategier for å avslutte eksisterende avtaler. I noen tilfeller finnes det dessuten flere avtaler for å støtte et enkelt initiativ fordi fondene mottar bidrag fra flere norske forvaltningsorgan samtidig. På denne måten øker kostnadene ved at Norge betaler faste kostnader (overheads) for alle slike avtaler. Større fokus i planleggingen av støtte og bedre oversikt over gjeldende avtaler kan bidra til mindre duplisering og sikre at en større andel av støtten når sluttmottakerne.

Lærdom 2:

Koordinering av den norske innsatsen gir bedre resultater

En måte å sikre samhandling og koordinering av den norske innsatsen er gjennom porteføljeorientering. Dette innebærer aktiv styring av en gruppe av tiltak for å oppnå definerte mål. Forutsetningen for å få dette til er at kunnskap innhentes før og under gjennomføring av tiltaksporteføljen og brukes for å informere styring, læring og beslutninger underveis. I evalueringen av Norges multilaterale partnerskap var nettopp en av anbefalingene at en burde ta i bruk en porteføljetilnærming for å kunne justere sammensetningen av fondsporteføljen ut fra politiske prioriteringer og administrativ ressurstilgang. I evalueringen av norsk bistand til privatsektorutvikling og jobbskaping ble det anbefalt å vurdere behovet for å koordinere større deler av innsatsen for å se de ulike virkemidlene i sammenheng. Dette ble trukket fram som viktig for å sikre at man velger de mest formålstjenlige tiltakene, og at ulike deler av satsningen i større grad er samstemt enn det som er tilfelle i dag.

Samtidig fant vi i evalueringen av porteføljeorienteringen i bistandsforvaltningen at det er en manglende forståelse i bistandsforvaltningen for hva som kreves for å aktivt forvalte flere tiltak i sammenheng. Dette til tross for at intensjonen ofte er at flere tiltak samlet skal oppnå mer enn de enkelte tiltakene hver for seg.

Et av de forholdene som vanskeliggjør koordinering og porteføljeorientering er de stadige skiftende politiske prioriteringene. En annen årsak er at bistandsmidlene må fordeles innen utgangen av hvert kalenderår, noe som kan innebære et press på å få gjennomført utbetalinger på bekostning av å sikre en koordinert innsats.

Reformen av tilskuddsforvaltningen og avklaringen av ansvarsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad kan bidra til at mulighetene for samhandling og koordinering gjennom porteføljestyring er styrket. I hvert fall fant evalueringen av porteføljeorienteringen i bistandsforvaltningen at nye porteføljer er bedre tilrettelagt for god styring ved at de har tydelige mål og at tiltakene i porteføljen er valgt ut med tanke på å nå disse målene.

Lærdom 3:

Internasjonal samhandling gir et bredere kunnskapsgrunnlag

Ved å delta i fellesevalueringer og studier med andre internasjonale bistandsaktører bidrar vi til å frembringe et bredere kunnskapsgrunnlag om hvilke bistandstiltak som virker og ikke virker enn det vi kan gjøre som enkeltorganisasjoner. Det betyr at både vi og andre bistandsaktører får større innsikt som kan benyttes i planleggingen og gjennomføringen av bistandstiltak.

En syntesestudie, som vi gjennomførte sammen med flere multilaterale samarbeidspartnere, så på utdanning som virkemiddel for å oppnå bærekrafts mål 4.5 om å sikre inkluderende og lik tilgang til utdanning. Den viste at de beste virkemidlene er skolemat- og kontaktstøtteordninger. Studien pekte også på kunnskapshull som det blir viktig å tette. Blant annet at det er svært mangelfull kunnskap om hvordan utdanningsinnsats kan nå barn med nedsatt funksjonsevne. Her må det samles inn data og dokumentere resultater som kan brukes i utformingen av fremtidig innsats.

I evalueringen av Norges multilaterale partnerskap gjennom Verdensbanken og FNs fellesfond i FNs utviklingsprogram fant vi flere eksempler på at internasjonalt samarbeid er til gjensidig nytte. Denne formen for partnerskap er både et verdifullt verktøy for å fremme multilateralisme og for å mobilisere innsats på områder som er av spesiell interesse for Norge på en måte vi ikke hadde klart alene.

Konsultasjon og samhandling for å øke innsikt og fremme enighet er også en av konklusjonene i arbeidet med revisjonen av de internasjonale evalueringskriteriene. Arbeidet som vi ledet ble gjennomført i regi av evalueringsnettverket i OECDs utviklingskomité og medførte en omfattende konsultasjonsprosess med evalueringsenhetene i alle FN-organisasjonene, utviklingsbankene, OECD-landene og mange av de internasjonale evalueringsforeningene. Prosessen har bidratt til en internasjonal enighet om hva som kjennetegner kvalitativt godt evalueringsarbeid.

En av forutsetningene for at internasjonalt samarbeid og samhandling lykkes er at det er tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i den norske bistandsforvaltningen.

En av forutsetningene for at internasjonalt samarbeid og samhandling lykkes er at det er tilstrekkelig kapasitet og kompetanse i den norske bistandsforvaltningen.

Foto: Ken Opprann

A woman wearing a vibrant red hijab and a matching long-sleeved dress stands in the foreground, looking towards the camera with a slight smile. She is positioned in a narrow alleyway or courtyard. The walls on either side are painted in bright, somewhat abstract colors, including shades of yellow, green, and blue. In the background, other people are visible, though they are out of focus. The lighting is bright, suggesting a sunny day. The overall atmosphere is one of a vibrant, possibly rural or developing community.

Rapporter fra Evalueringssavdelingen

Evaluering av Norges portefølje for multilaterale partnerskap – Verdensbanken og FNs fellesfond

RAPPORT 1/2019

Evaluation of Norway's Multilateral Partnerships Portfolio – The World Bank and UN Inter-Agency Trust Funds

Utført av: Evalueringsavdelingen ved seniorrådgiver Balbir Singh, med bidrag fra eksterne konsulenter Asbjørn Eidhammer, Cliff Wang og Ragnhild Pedersen

ISBN: 978-82-8369-015-6

BAKGRUNN

Mer enn halvparten av norske bistandsmidler kanaliseres i dag via multilaterale samarbeidspartnere, der Verdensbanken og FN-systemet er de viktigste partnerne. En økende andel av midlene gis gjennom multilaterale fond, som gir giverne en pakkeløsning med administrative, operasjonelle, juridiske og økonomiske tjenester. Denne evalueringen forsøker å belyse det sentrale spørsmålet om hvor godt multilaterale partnerskap bidrar til systematisk oppnåelse av norske prioriteringer.

FORMÅL

Høsten 2019 la regjeringen fram en stortingsmelding om Norges rolle og interesser i multilateralt samarbeid, hvor det blant annet settes mål om å effektivisere bruken av fond som bistandskanal. Denne evalueringen søker å gi innspill til det videre arbeidet med å effektivisere bruken av fond. Evalueringen ser på Norges motivasjon for å delta i multilaterale partnerskap, om partnerskapene bidrar til systematisk oppnåelse av norske prioriteringer, hva de reelle kostnadene er og hvem som står til ansvar for fond og resultater.

FUNN

- Fondene i Norges portefølje fungerer som et sterkt multilateralt verktøy for å øke bistanden til tematiske og geografiske områder av interesse for Norge, på en måte vi ikke hadde klart på egenhånd. Samtidig oppnår vi også å styrke kapasiteten til de multilaterale organisasjonene og at Norge gjennom disse organisasjonene får tilgang til fagpersonell og kontrollrutiner.
- Et av målene Norge har for å bruke fond er at det også skal utløse utviklingsbistand fra andre kilder. Evalueringen finner at bruken av fond primært har utløst støtte fra Norges likesinnede givere, men at mobilisering av finansiering fra privat sektor i stor grad ikke er realisert.
- Dagens fondsportefølje er et resultat av en jevn oppstart av nye initiativer, men også mangel på strategier for å avslutte engasjementer. Dette har ført til at Norges fondsportefølje har vokst over tid. Fokus for den norske bistandsadministrasjonen har ligget i å sikre kvalitet ved inngåelsen av en avtale.
- Evalueringen finner at det i noen tilfeller finnes flere avtaler for å støtte et enkelt initiativ. Dette skjer hovedsakelig av to grunner. Det ene er at fondene mottar bidrag fra mer enn ett norsk forvaltningsorgan, som hver oppretter egne avtaler. Den andre grunnen handler om en praksis i Verdensbanken hvor det etableres parallelle fondsavtaler etter hvert som banken endrer regelverket for kostnads-inndekning.
- Å levere bistand gjennom fond er administrativt tidkrevende. Praksisen der faste kostnader («overheads») dekkes inn på flere punkter i verdikjeden for bistand gir mindre transparens og effektivitet, og fører til at en mindre andel av hjelpen når de endelige mottakerne.
- Det er behov for mer offentlig tilgang og åpenhet rundt bruk av midler og resultater for prosjekter

Foto: Ken Opprann

utført av en tredjepart, finansiert gjennom fond i Verdensbanken. Verdensbankens uavhengige evalueringsenhet evaluerer sjelden fond implementert av banken selv.

ANBEFALINGER

- Sammensetningen av fondsporteføljene bør justeres regelmessig med hensyn til politiske prioriteringer og administrativ ressurstilgang. Dette inkluderer en innsats for å utvikle indikatorer for måloppnåelse i porteføljen, retningslinjer for inngåelse og avslutning av nye avtaler og økt kompetanse på porteføljestyring i organisasjonen.
- Revurder praksisen der flere norske forvaltningsorganer gir bidrag til det samme fondet. Dersom det er relevant med flere avtaler bør det begrunnes av tilskudsforvalter.
- I samarbeid med likesinnede givere, Verdensbanken og FNs utviklingsprogram, bør det innledes diskusjoner for å utvikle rutiner som kan synliggjøre alle driftsutgifter i hvert enkelt ledd i verdikjeden.

Den nåværende praksisen der driftsutgifter belastes på flere punkter i verdikjeden legger ikke til rette for effektivitet i tilskudsforvaltningen og påvirker hvor stor andel av hjelpen som kommer frem til de endelige mottakerne.

- Utbetaling av bidrag bør knyttes til milepæler i fremdriftsplaner som avtales med forvalter av fondet. Avvik fra milepælene bør begrunnes av tilskudsforvalteren.
- Utenriks- og Klima- og Miljødepartementet bør utarbeide retningslinjer for tolkning av lovpålagte unntak som gjelder utbetaling av bidrag til spesifikke fond. Tilskudsforvaltningen må ta hensyn til slik veiledning og begrunne avvik når det er nødvendig.
- Det bør utvikles insentiver for fondets administrator til å mobilisere bidrag fra privat sektor.
- I samråd med likesinnede givere, Verdensbanken og FNs fellesfonds kontor, bør Utenriksdepartementet ta initiativ til å etablere en felles standard for rapportering, evaluering og offentliggjøring av informasjon om bruk og resultater av fondsmidler.

Studie om evaluering som middel til å nå berekraftsmålet 4.5 om å sikre inkluderande og lik tilgang til utdanning

Making Evaluation Work for the Achievement of SDG 4 target 5: Equality and Inclusion in Education

Utført av: Dr. Karen Mundy, Dr. Kerrie Proulx, Dr. Caroline Manion. Studien er gjort på oppdrag frå evalueringsskontoret i Unesco i samarbeid med evalueringssavdelingane i Norad, Unicef, Verdsbanken, Verdens Matvareprogram og Education Cannot Wait.

Utgitt: Unesco/IOS Evaluation Office Juli, 2019

BAKGRUNN

Studien systematiserer funn frå eksisterande evalueringar som kan vere relevante når ein søker å nå berekraftsmålet om å avskaffe kjønnsforskjellar og sikre lik tilgang til utdanning og yrkesfagleg opplæring.

Studien byggjer på funn frå 147 uavhengige evalueringar som er gjennomført i regi av tretten multilaterale og bilaterale organisasjonar, inkludert to evalueringar som er gjennomført på oppdrag for Evalueringssavdelinga i Norad. I tillegg byggjer studien på case studiar i Ghana, Guatemala, Libanon, Nepal og Peru.

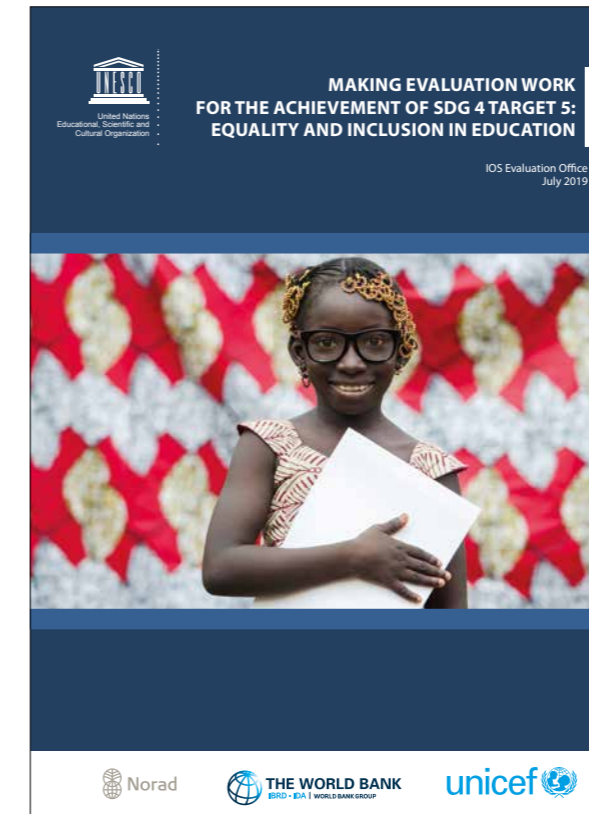
FØREMÅL

Føremålet med studien var å kartlegge og vurdere om funn frå eksisterande evalueringar kan brukast for å nå berekraftsmålet om å avskaffe kjønnsforskjellar og sikre lik tilgang til utdanning og yrkesfagleg opplæring for sårbare personar.

FUNN

Rapporten viser at det er funn i eksisterande evalueringar som er robuste nok til at dei kan byggast vidare på, men at det er behov for meir kunnskap før ein kan slå fast kva aktivitetar som verker best og for kven. Spesielt gjeld dette tiltak som er retta mot likskap og inkludering av barn som har nedsett funksjonsevne, urfolk og språklege minoritetsgrupper.

- Det er sterkast evidens på vellykka resultat for å fremme lik og inkluderande tilgang til utdanning gjennom skulemat- og kontantstøtteordningar. Skulematordningane er eit verkemiddel til å auke innskrivinga av barn på grunnskulenivå. Effekten er spesielt stor i område som har lav matvaresikkerheit, for eksempel under naturkatastrofar eller i område med mange internt fordrivne/flyktningar. Studien finn og evidens på at kontantstøtteordningar kan medverke til at fleire barn frå fattige hushald får begynne på skulen. Spesielt synes det å ha god effekt på å få jenter til å begynne, blant anna fordi kontantstøtta kan bidra til at jenter får redusert arbeidsbyrda heime. Studien finn og negative effektar av denne type støtte. Overfylte klasserom, meirarbeid for overbelasta lærarar samt sjalusi i hushalda som ikkje får tilgang til slike ordningar.
- Bruk av informasjon- og teknologiprogram - spesielt internettbasert læring - for å sikre lik tilgang til utdanning, viser blanda resultat. Studien viser derimot klart at slike aktivitetar retta mot barn i humanitære nødsituasjonar er med på å bidra til at talet på barn som begynner på skulen aukar raskt, både blant barn som bor i flyktningeleirar og dei frå lokalsamfunna rundt flyktningeleirane.
- Datagrunnlaget har få evalueringar av aktivitetar retta mot lærarar og skuleleiing, men av dei evalueringane som finst er det lite evidens på arbeid som lykkast på dette området. Evalueringane finn

Denne studien er gjort på oppdrag frå evalueringsskontoret i UNESCO i samarbeid med evalueringssavdelingane i Norad, Unicef, Verdensbanken, Verdens matvareprogram (WFP) og fondet Education Cannot Wait.

- likevel teikn til at betra lærarutdanning/opplæring aukar sjansane for at elevane fullfører skulegangen, spesielt gjeld dette blant jenter. Aktivitetar som støtter bygging av nye skuler viser og at slik støtte kan redusere fråfallet i skulen samt at tilgang til vatn og sanitære anlegg på skulen kan bidra til at fleire barn begynner.
- Finansielle støtteordningar som budsjettstøtte og resultatbasert finansiering synes å ha blanda suksess når det gjeld å oppnå lik tilgang til utdanning, spesielt på gjennomføring av skulegang, læring og likestilling.

TILRÅDINGAR

Studien tilrår meir innsamling av data samt betre bruk av eksisterande data slik at ein på sikt kan slå fast med større sikkerheit kva tiltak som verker og kva som ikkje verker. Spesielt tilrår studien å:

- samle inn informasjon om korleis utdanningsbistand kan nå barn og unge med funksjonshemmingar, urfolk og etniske minoritetar.

Studien tilrår meir innsamling av data samt betre bruk av eksisterande data slik at ein på sikt kan slå fast med større sikkerheit kva tiltak som verker og kva som ikkje verker.

- samle inn kunnskap om resultat av innsats som er retta mot å styrke kompetansen til lærarar, alternativ til ikkje-formell utdanning, skulebasert leing og skulestipendordningar.
- betre tilgangen til eksisterande data ved at funn frå evalueringar systematiserast og gjerast tilgjengelege for beslutningstakarar på lokalt, nasjonalt og globalt nivå. Dette kan blant anna gjerast ved at alle bistandsprosjekt og program øyremerkar midlar til at innsamla prosjektdata blir systematisert og gjort offentleg tilgjengeleg.
- styrke evalueringssmetoder ved blant anna å utarbeide måleindikatorar for likskap til utdanning samt innsamling av data om kostnadseffektivitet av utdanningstiltak.

Evaluering av norsk bistand til privatsektorutvikling og jobbskaping

RAPPORT 1/2020

Norwegian Development Assistance to Private Sector Development and Job Creation

Utført av: Chr. Michelsens Institutt

ISBN: 978-82-8369-016-3

BAKGRUNN

Utvikling av privat sektor er et prioritert område innenfor norsk og internasjonal bistand. Det skal være et virkemiddel for å minske mangelen på finansiering for å nå bærekraftsmålene. Det er også et område i rask endring. Internasjonalt snakker man ikke lenger om økonomisk vekst, men om bærekraftig og inkluderende vekst som ikke ødelegger klima og miljø eller bryter menneskerettigheter.

FORMÅL

Formålet med evalueringen var å skaffe til veie en oppdatert oversikt over formålet med, og omfanget av, den norske bistanden til privatsektorutvikling samt gjøre en faglig vurdering av innretningen på bistanden, i lys av annen kunnskap fra forskning og evaluering.

Evalueringen definerer privatsektorutvikling i tråd med OECD/DACs arbeid på området. Denne definisjonen legger vekt på bistand til private bedrifter eller individer. Definisjonen inkluderer ikke bistand til offentlig eid næringsliv. En svakhet ved rapporten er at definisjonen ikke blir systematisk brukt gjennom hele evalueringen. Det er derfor knyttet usikkerhet til estimatene av

omfanget av denne bistanden slik de fremkommer i evalueringen. Videre blander evalueringen begrepene ansvarlig næringsliv (*responsible business*) og bedrifters samfunnsansvar (*corporate social responsibility*). I tilknytning til evalueringen er det gitt ut et evalueringsbrief som forklarer forskjellen på disse begrepene.

For å kartlegge målsetningene med denne bistanden, gikk evalueringsteamet gjennom fire budsjettproposisjoner fra Utenriksdepartementet i perioden 2014 til 2017, to stortingsmeldinger og andre styrende dokumenter. I tillegg gikk teamet gjennom styrende dokumenter for Norfund, som er Statens investeringsfond for næringsvirksomhet i utviklingsland.

FUNN OG KONKLUSJONER

- Hovedformålene for norsk bistand til privatsektorutvikling har vært relativt stabile i perioden 2014 til 2017 og omfatter inkluderende og bærekraftig økonomisk vekst, fattigdomsreduksjon, jobbskaping, ansvarlig næringsliv og omlegging til bærekraftig energi for reduksjon av klimautslipp.
- Omfanget av innsatsen har vært stabil i perioden og har utgjort omkring 11 % av den totale bistanden.
- I litteraturgjennomgangen, som fokuserer på funn fra effektevalueringer, finner teamet at det er en risiko for at bistand til privatsektorutvikling forstyrrer markedet på en slik måte at det forhindrer måloppnåelse. Funnene viser også at den mest effektive måten å redusere fattigdom på er å investere i småskala-jordbruk.

En hovedkonklusjon fra evalueringsrapporten er at norsk privatsektorbistand kan bidra til å oppnå de formulerte målene for denne type bistand, men at det er avhengig av måten bistanden blir gjennomført på. Evalueringsteamet er spesielt opptatt av at man må sørge for at bistanden ikke fortrenger privat kapital.

Foto: Foto: Thomas Mukoya/ Reuters / NTB

ANBEFALINGER

- Grunnet usikkerheten knyttet til estimatet av den totale bistanden, anbefaler Evalueringsavdelingen at Utenriksdepartementet legger til rette for en kartlegging av den totale innsatsen innenfor feltet privatsektorutvikling.
- Evalueringsavdelingen anbefaler også at Utenriksdepartementet vurderer om det er behov for å koordinere større deler av bistanden til privatsektorutvikling og jobbskaping for å sikre at man velger de mest formålstjenlige tiltakene, og at satsningen er samstemt.
- Når man har en bedre oversikt over bistanden anbefales det også å vurdere om noen av områdene bør styres mer aktivt som porteføljer der dette kan gi bedre resultater. Se også funn og anbefalinger som er oppsummert fra evalueringen av porteføljeorienteringen i nye bistandsprogrammer på neste side.

Utvikling av privat sektor er et prioritert område innenfor norsk og internasjonal bistand. Det skal være et virkemiddel for å minske mangelen på finansiering for å nå bærekraftsmålene.

Evaluering av porteføljeorienteringen i nye bistandsprogrammer

RAPPORT 2/2020

Evaluation of the Norwegian Aid Administration's Approach to Portfolio Management

Utført av: Itad Ltd i samarbeid med Chr. Michelsens Institutt

ISBN: 978-82-8369-017-0

BAKGRUNN

Evalueringsavdelingen har tidligere gjort en evaluering av resultatorienteringen i den norske bistandsadministrasjonen som fant svakheter i porteføljestyringen i forvaltningen (rapport 4/2018). Som oppfølging til denne evalueringen ønsker Utenriksdepartementet å styrke porteføljestyringen i departementet. Denne evalueringen søker å bidra inn i dette arbeidet.

God porteføljestyring kan resultere i bedre bistand når evidens (forskning, evalueringer og annen resultatinformasjon) brukes aktivt for å informere valg, som for eksempel valg av partnere og programmer for støtte. Ideelt skal en portefølje styres aktivt for å oppnå tydelige, definerte mål med en programlogikk basert på evidens.

Ikke alle prosjekter er eller bør være en del av en portefølje, både på grunn av karakteren til prosjektet og på grunn av kravene til å utforme en portefølje. Dette betyr at det er nødvendig å bestemme hvilke aktiviteter som

skal være en del av en portefølje som skal styres aktivt, og hvilke aktiviteter som bør organiseres annerledes, for eksempel som en gruppe prosjekter i en paraply.

FORMÅL

Formålet med evalueringen har vært å bidra med konkret informasjon om styrker og svakheter ved styring av porteføljer i bistandsadministrasjonen. Evalueringen bygger på en vurdering av to relativt nye porteføljer, Skatt for utvikling og Marin forsøpling. I tillegg er det også gjennomført intervjuer av ansvarlige for andre porteføljer i bistandsadministrasjonen.

FUNN

Evalueringen fant at det er mye å lære fra de to nye porteføljene. Begge hadde tydelige mål, inkludert en strategi for hvordan målene skal gjennomføres. Dette informerte også hva som fikk støtte under de to porteføljene.

Evalueringen identifiserte videre en rekke generelle utfordringer knyttet til porteføljestyring i den norske bistandsforvaltningen.

- Det er en utfordring å planlegge innhenting av relevant informasjon til rett tidspunkt slik at man kan ta gode beslutninger i porteføljene.
- Det finnes ingen tydelige retningslinjer eller en samlet forståelse for hva aktiv styring av porteføljer betyr og hva som kreves for å styre en portefølje.
- Eierstrukturen og ansvaret for porteføljestyring er uklart. Budsjettsansvaret for de ulike porteføljene er ofte fordelt på mange budsjettposter innad i bistandsadministrasjonen, og på tvers av departementer og direktorater. Derfor er det ikke tydelig hvem som er ansvarlig for å levere på overordnet nivå.

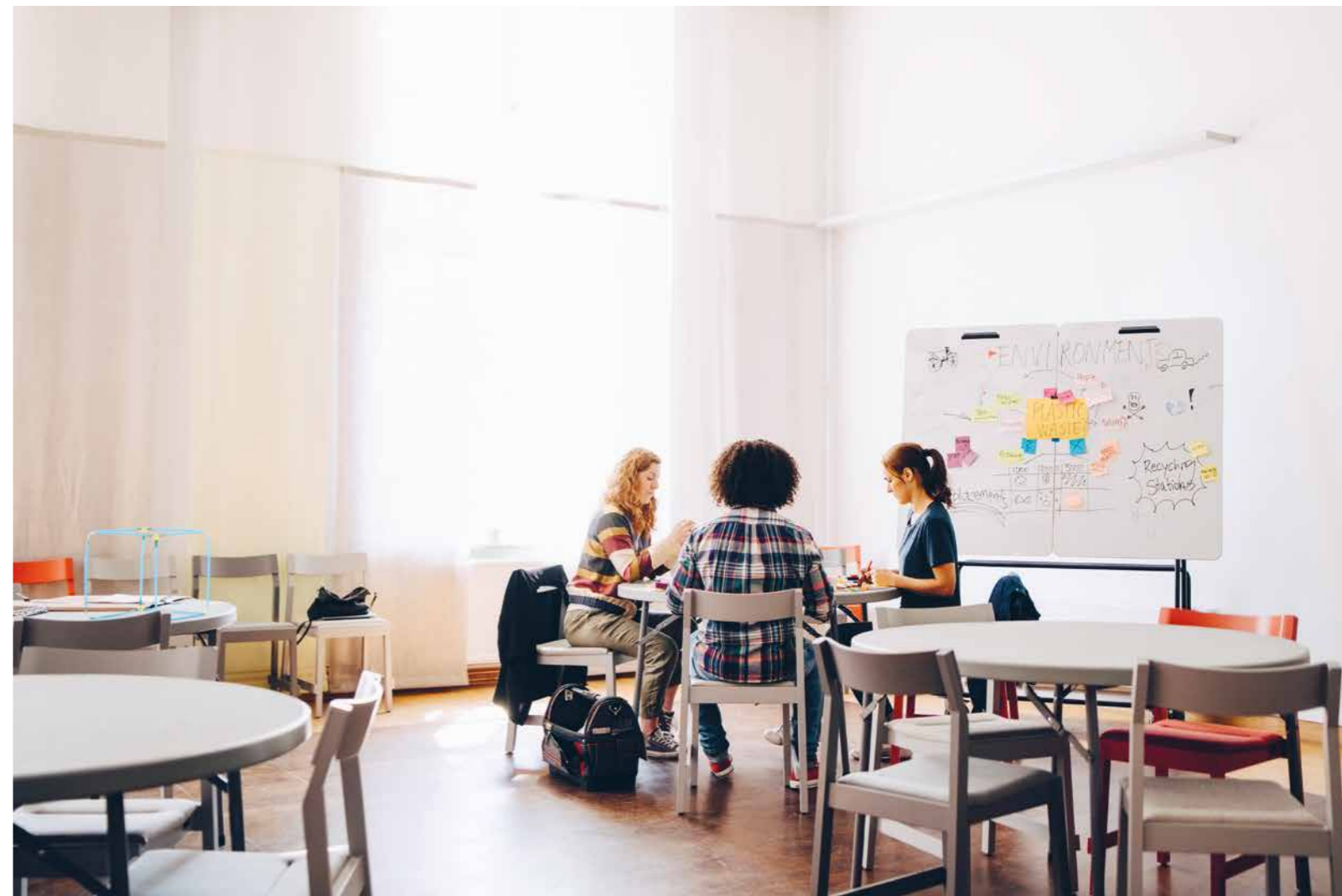

Foto: Maskot / NTB Scanpix

- Bistandsadministrasjonen investerer ikke nok kapasitet i å tilrettelegge for effektiv porteføljestyring.

Konsekvensen av disse utfordringene betyr en økt risiko for at man ikke oppnår best mulig resultater av bistanden.

ANBEFALINGER

- Det bør avklares hvilke prosjekter som bør inngå i en portefølje.
- Rammene for styring av porteføljene bør avklares.
- Det bør avklares hvem som har ansvar for resultatoppnåelsen til den enkelte portefølje.
- Det bør settes av kompetanse og tid til å styre porteføljer basert på kunnskap.

Porteføljestyring handler om å aktivt styre en gruppe initiativer med felles mål basert på kunnskap.

Evaluering av Norges engasjement i Sør-Sudan

RAPPORT 3/2020

Blind Sides and Soft Spots – An Evaluation of Norway's Aid Engagement in South Sudan

Utført av: Tana Cph, Chr. Michelsens Institutt og Overseas Development Institute

ISBN: 978-82-8369-019-4

BAKGRUNN

Land som preges av langvarige konflikter har et særlig behov for internasjonal bistand. Fordi utfordringene er sammensatte kan det være behov for å støtte fredsbygging, humanitær innsats og langsiktig utviklingsarbeid på samme tid. Det betyr at bistanden må legges opp på en annen måte i disse landene, enn i andre land.

Tidligere evalueringer har påpekt at god kunnskap om kontekst og bruk av denne for å tilpasse bistanden er avgjørende for at bistanden skal bli god. På bakgrunn av dette har Evalueringsavdelingen satt i gang evalueringer av den samlede norske støtten i noen utvalgte land for å se i hvilken grad kunnskap om konteksten har bidratt til å tilpasse engasjementet. Sør-Sudan var først ut.

Norge og norske organisasjoner har vært til stede i Sør-Sudan siden 1970-tallet. Norske regjeringer har gitt politisk støtte på høyt nivå til de ulike fredsprosessene fra begynnelsen av 2000-tallet. Etter at landet ble uavhengig i 2011 har Norge kanalisert 4,2 milliarder kroner i bistand til landet.

FORMÅL

Formålet med evalueringen var både læring og ansvarliggjøring av de som evalueres, samt å bidra inn i det pågående arbeidet med å utvikle en strategi for Norges engasjement i Sør-Sudan.

Evalueringen har vurdert effekten av den norske støtten, om engasjementet har vært samstemt, konfliktsensitivt og tilpasset konteksten, og om støtten har vært utformet på bakgrunn av tidligere lærdommer. Evalueringen har sett på perioden 2011-2018, med tilbakeblikk til 2005.

FUNN

Effekt: Norges mål i perioden som er vurdert, var å fremme fred, bidra til stabilitet og redusere fattigdom. Evalueringen fant at Norge bidro til at fredsavtalen fra 2005 ble implementert, men at målet om stabilitet ble ikke nådd. Da forventningen om at de sør-sudanske myndighetene skulle bli ansvarlige, transparente og demokratiske viste seg å ikke holde, bidro heller ikke støtten til at landet ble stabilt. Evalueringsteamet fant heller ikke bevis på at norsk støtte har bidratt til å redusere fattigdom.

Enkeltprosjektene som evalueringen har sett på har hatt variabel effektivitet. Prosjektene som ble vurdert å ha best effekt, var de som var tilpasset konteksten. Slike tilpasninger har ifølge evalueringen vært mulig på grunn av at Norge har gitt langvarig støtte og at støtten har vært fleksibel.

Evalueringen fant lite dokumentasjon på at den norske støtten har bidratt til å styrke kvinners rettigheter.

Samstemthet: Evalueringen fant at den norske støtten var relevant for Sør-Sudans myndigheter, internasjonale avtaler og nasjonale planer. Evalueringen fant også at norsk-støttede prosjekter stort sett var relevante for

Foto: Ken Opprann

mottakerne og at støtten var relevant sett i forhold til norske politiske prioriteringer og dialog for støtten.

To sentrale og relaterte dilemmaer for Norges engasjement i Sør-Sudan ble identifisert i evalueringsperioden. Det første var om Norge burde fortsette å styrke en stat som ikke prioriterte å levere utvikling til egen befolkning. Det andre dilemmaet omhandlet hva man gjør når den humanitære tilgangen er avhengig av myndighetene, samtidig som de samme myndighetene blokkerer tilgang og utfører overgrep på egen befolkning.

Evalueringen fant ikke bevis på at Norge reflekterte systematisk rundt slike sentrale dilemmaer. Selv om dilemmaer ble diskutert internt, ble ikke tilpasninger i engasjementet gjort systematisk og eksplisitt.

Evalueringen fant at Norge var en pådriver for internasjonal koordinering i perioden opp mot 2009. Etter dette rettet både Norge og andre donorer støtten mot mer bilateralt samarbeid og engasjement da i det viste seg at de store felles giverprosjektene ikke klarte å levere som forventet.

Konfliktsensitivitet, læring og kunnskap: Evalueringen fant at Norge ikke gjennomførte systematiske konfliktanalyser av sitt engasjement i Sør-Sudan.

Evalueringen fant ikke bevis på at læring og kunnskap ble brukt systematisk i det norske engasjementet. Dette førte til at prioriteringer stort sett var politiske og ikke nødvendigvis basert på kunnskap.

ANBEFALINGER

- Norges strategiske føringer for Sør-Sudan bør baseres på kontekst- og konfliktanalyser. De strategiske føringene bør tydeliggjøre hvordan Norge skal jobbe samstemt på landnivå og inkludere refleksjoner rundt dilemma og tilpasninger til disse. Vurderinger av potensielle risikoer i det norske engasjementet bør også inkluderes.
- Erfaringer og læring fra innsatsen bør systematiseres på en måte som sikrer at disse kan brukes for å forbedre fremtidig engasjement og støtte.
- Det bør legges større vekt på å styrke kvinners rettigheter i framtidig støtte.

Evaluering av konsentrasjon av norsk bistand

RAPPORT 4/2020 Evaluation of Norway's Aid Concentration

Utført av: ADE - Analysis for Economic Decisions, i samarbeid med Scanteam

ISBN: 978-82-8369-032-3

BAKGRUNN

I 2013 bestemte den norske regjeringen seg for at det skulle gjennomføres geografisk og tematisk konsentrasjon av norsk bistand. Senere ble det også besluttet å redusere antall avtaler og partnere, som et ledd i dette konsentrasjonsarbeidet.

Konsentrasjon i utviklingspolitikken handler om prioritering: prioritering av tema, land og partnere. Tanken bak er at ved å fokusere på færre tema, områder og partnere kan man bedre følge opp den bistanden som gis, og på den måten bidra til bedre resultater.

FORMÅL

Formålet med evalueringen er å gi informasjon om hvorvidt forvaltningen har klart å konsentrere bistanden om færre tema, områder og partnere, og om dette har gitt bedre forvaltning av norsk bistand. Evalueringen diskuterer også om det er sannsynlig at disse endringene vil gi bedre bistand og identifiserer tiltak som kan innføres for å sikre sterkere prioritering.

FUNN

Geografisk konsentrasjon

- Evalueringen finner at bistandsadministrasjonen har lyktes med å redusere antall land som mottar bistanden fra 108 i 2013 til 88 i 2018, men har i liten grad lyktes med å konsentrere bistanden om prioriterte land.
- Evalueringen mener det er lite sannsynlig at geografisk konsentrasjon har gitt bedre forvaltning, eller bedre bistand.

Tematisk konsentrasjon

- Med unntak av bistand til miljø finner ikke evalueringen klare tegn på tematisk konsentrasjon.
- Derimot finner evalueringen tegn på økt tematisk fragmentering da det stadig legges til nye satsninger.
- Evalueringen finner også det ikke er tydeliggjort hvorfor tematisk konsentrasjon skal gi bedre bistand og hvordan dette skal gjennomføres.

Partner- og avtalereduksjon

- Evalueringen finner at Norad og Utenriksdepartementet har kuttet kraftig i antall avtaler og antall partnere. Mellom 2007 og 2018 har bistandsforvaltningen mer enn halvert antall aktive avtaler og i perioden 2012 til 2018 har antall partnere blitt halvert.
- De siste årenes økte bruk av større rammeavtaler med partnere kan ifølge evalueringen ha ført til at nyere avtaler har blitt mer komplekse å håndtere.
- Partner- og avtalereduksjon kan ifølge evalueringen, ha ført til at dialogen med noen partnere har blitt bedre, men evalueringen har ikke tilstrekkelig grunnlag for å si om dette har gitt bedre bistand.
- Evalueringen finner at en mulig negativ effekt av avtale- og partnerreduksjon er at det er mindre rom for små avtalepartnere fra sør.

Foto: Ken Opprann

ANBEFALINGER

- Formålet med konsentrasjon av norsk bistand bør tydeliggjøres.
- For å sikre at ytterligere konsentrasjon gir bedre bistand må forvaltningen konkretisere hvilke virkemidler som skal benyttes og sette tydelige mål for oppfølging.
- Ved beslutning om nye bistandsprogrammer bør de ressursmessige konsekvensene for forvaltningen tydeliggjøres – herunder eventuelle nedprioriteringer av andre oppgaver eller behov for kompetanse.

Konsentrasjon i utviklingspolitikken handler om prioritering: prioritering av tema, land og partnere.

Fagleg samarbeid

Fagleg samarbeid

Eit viktig føremål med det faglege samarbeidet Evalueringsavdelinga har med fleirnasjonale (multilaterale) organisasjonar, frivillige organisasjonar og andre evalueringfaglege miljø, er å medverke til at den evalueringfaglege kompetansen til samarbeidspartnarar i Sør blir styrka. Eit anna viktig føremål er å få kunnskap om områda som Noreg støtter gjennom desse organisasjonane. Dei fleste organisasjonane som får norsk bistand gjennomfører evalueringar av si eiga verksemd. Gjennom samarbeidsavtalane som vi har med nokre av desse organisasjonane får vi innsikt i den kunnskapen som kjem fram gjennom dette evalueringsarbeidet.

Organisasjonar Evalueringsavdelinga har samarbeida med det siste året er lista nedanfor.

DET GLOBALE MILJØFONDET (GEF)

Sidan 2017 har avdelinga hatt ein partnerskapsavtale med evalueringkontoret i Det globale miljøfondet. Gjennom samarbeidet har Evalueringsavdelinga blant anna delfinansiert evalueringar og studiar. Dei evalueringane som vart gjennomført i 2019 blir presentert på dei neste sidene.

FN SIN ORGANISASJON FOR Å STYRKE LIKESTILLING OG KVINNER SINE RETTIGHETER (UN WOMEN)

I 2018 starta avdelinga eit partnerskap med evalueringkontoret i UN Women. Føremålet med samarbeidet er å samle og dele informasjon om korleis bistand kan brukas til å fremme likestilling og styrke rettighetene til kvinner. Ei oppsummering av god praksis frå evalueringar som er gjennomført i regi av multilaterale organisasjonar vil bli tilgjengeleg i løpet av 2020. Det vil og eit hjelpemiddel til bruk i humanitære operasjonar der formålet er å gjennomføre raske vurderingar av om tiltaka som settast i verk er tilpassa behova og rettighetene til jenter og kvinner.

BETTEREVALUATION

BetterEvaluation er ein frivillig organisasjon som har som overordna føremål å bidra til å styrke den evalueringfaglege kompetansen til nasjonale og internasjonale bistandsaktørar inkludert organisasjonar i Sør. Organisasjonen har i løpet av åra bygd opp ei kunnskapsplattform i form av ei nettside, som tilbyr ein mal for korleis ein kan planlegge, leie, gjennomføre og bruke evalueringar. Internettsida tilbyr og eit bibliotek av evalueringar der ein kan få tilgang til evalueringfunn. Støtta frå Evalueringsavdelinga samt andre donorar og organisasjonar medverkar til at denne kunnskapsplattforma er gratis tilgjengeleg for alle.

EVALUERINGSNETTVERKET I UTVIKLINGSKOMITEEN I OECD

Evalueringsavdelinga har i året som har gått hatt eit tett samarbeid med evalueringnettverket i utviklingskomiteen i OECD. Evalueringdirektøren har leia nettverket og ein omfattande prosess med å revidere OECD/DAC sine evalueringkriterier. Prosessen har medverka til at det er internasjonal semje om kva som kjenneteiknar eit kvalitativt godt evalueringsarbeid. Evalueringnettverket er ein viktig møteplass for utveksling av kunnskap og erfaringar mellom evalueringverksemdene i OECD/DAC landa, FN-organisasjonane og utviklingsbankane.

Foto: Ken Opprann

Verdisetting av Det globale miljøfondets arbeid innen bærekraftig skogforvaltning

Value for Money Analysis of GEF Interventions in Support of Sustainable Forest Management 2019

Utført av Det globale miljøfondets uavhengige evalueringskontor

https://www.gefio.org/sites/default/files/ieo/evaluations/files/value-money-2019-forest-management_0.pdf

Foto: Marit Hverven

BAKGRUNN

Denne studien undersøker miljø- og samfunnsmessige virkninger av Det globale miljøfondets arbeid med bærekraftig skogforvaltning. Studien har sett på virkningene av fondets prosjektportefølje på dette området bestående av 506 prosjekter, i hovedsak utført siden 2010.

FORMÅL

Studien hadde tre formål. Det første målet var å kartlegge endringene i skogdekke og karbonlagring i de områdene der Det globale miljøfondet har prosjekter innen bærekraftig skogforvaltning. Det andre målet var å tallfeste pengeverdien av endringene i karbonlagrene et som ble kartlagt. Det tredje målet var å bergene de samfunnsøkonomiske effektene som følge av prosjektene.

FUNN

- De fleste av fondets prosjekter innen bærekraftig skogforvaltning var i Afrika sør for Sahara, Latin-Amerika og Karibia. Madagaskar, Colombia og Brasil er de tre landene med størst antall prosjekt i porteføljen.
- Porteføljen har bidratt til reduksjon av om lag 4.875 kvadratkilometer avskoging i løpet av perioden

prosjektene ble implementert. Porteføljen kan vise til forbedringer i vegetasjonstettheten og økning i karbonlagring på 1,33 tonn per hektar per år. Den årlige gjennomsnittlige verdien av endringene i karbonlagerne er utregnet til 727 990 amerikanske dollar. Utregningen er basert på en konservativ verdsettelse av karbon til 12,90 dollar per tonn.

- Fondets prosjekter innen bærekraftig skogforvaltning indikerer positive, men få, samfunnsøkonomiske virkninger. På lokalt nivå (innen 40-60 km fra plasseringen av prosjektet) har prosjektene bidratt med en økning i husholdningenes formue tilsvarende 163 til 353 amerikanske dollar siden prosjektoppstart, noe som er i tråd med funn fra tidligere studier.

Helsefordeler ved Det globale miljøfondets arbeid mot miljøgifter

Health Co-benefits of GEF Interventions in Chemicals and Waste

Utført av Det globale miljøfondets uavhengige evalueringskontor

<https://www.gefio.org/documents/health-co-benefits-gef-chemicals-and-waste-focal-area-2019>

Foto: Ken Opprann

BAKGRUNN

Aktuelle rapporter utgitt av internasjonale organisasjoner, bekrefter at det er et betydelig forhold mellom lav miljøkvalitet og dårlig helse. Denne studien utforsker helse-effekter og samfunnsøkonomiske virkninger av Det globale miljøfondets arbeid mot miljøgifter. Denne studien er det første forsøket på å gi en redegjørelse av helsefordelene knyttet til 11 prosjekter innen fondets arbeid mot miljøgifter.

FORMÅL

Formålet med studien var todelt: Det første målet var å klargjøre sammenhengen mellom fondets arbeid mot miljøgifter og helsefordeler av dette. Det andre målet var å trekke lærdommer for å ta hensyn til helsevirkninger i planleggingen av prosjekter og målrette innsatsen overfor befolkninger utsatt for forurensning fra miljøgifter.

FUNN

- Reduksjon av miljøgifter har direkte påvirkning på helse i form av redusert sykdomsbyrde og dødelighet. Studien bekrefter at det er betydelige helsemessige fordeler som kan forbindes med fondets innsats på dette området.
- Betydelige forbedringer i helse- og miljømessig rettferdighet ble oppnådd av prosjektene som hadde

gode grunnlagsdata og brukte denne informasjonen til å målrette sin innsats overfor utsatte befolkningsgrupper.

- Prosjekter basert på lokal deltakelse og som inkluderte helsedimensjoner tidlig i prosjektplanene, hevet lokalsamfunnets kunnskapsnivå og reduserte dets eksponering ovenfor skadelige kjemikalier og tilhørende skadelige helseeffekter.
- Hensyn til likestilling og sosioøkonomiske aspekt var godt ivaretatt i utviklingen av prosjekter. Dette har vist seg å være et effektivt verktøy for å oppnå prosjektmålsetninger.

ANBEFALINGER

Det globale miljøfondet bør:

- Ta hensyn til mulige helsevirkninger i fondets tiltak mot miljøgifter
- Engasjere og samarbeide med helsesektoren i prosjektlandene
- Ta hensyn til helsevirkninger tidlig i prosjektplaner
- Utforme tiltak målrettet overfor utsatte befolkningsgrupper
- Utvikle kompetansen til fondet og deres implementerende partnere for å integrere helsevirkninger i prosjektplanene

Foto: Ken Opprann

Oppfølging av evalueringer

Oppfølgingen av evalueringssavdelings rapporter er institusjonalisert gjennom «Instruks for evalueringsevirk-somheten i norsk bistandsforvaltning» (2015). Når en evalueringssrapport er ferdig, lager evalueringssavdelingen et notat til ledelsen i Utenriksdepartementet eller Klima- og miljødepartementet, avhengig av hvem som har ansvar for den bistanden som er evaluert. I notatet skal evalueringssavdelingen gi sin vurdering av evalueringen og komme med forslag til punkter som bør følges opp i norsk utviklingspolitikk.

Arbeidet med den videre oppfølgingen ligger i Utenriksde-partementet og i Klima- og miljødepartementet. Avdelingen eller utenriksstasjonen som er ansvarlig for bistanden som er evaluert skal lage en oppfølgingsplan innen seks uker og rapportere tilbake til departementets ledelse innen et år på hvilke tiltak som faktisk er iverksatt for å følge opp evalueringen. Begge disse dokumentene skal oversendes evalueringssavdelingen til orientering.

Tabellen på neste side viser status på oppfølgingen av evalueringssavdelings rapporter i perioden 2009 og fram til mai 2019. Både evalueringssavdelings oppføl-gingsnotater og departementenes oppfølgingsplaner og rapporter blir fortløpende publisert på evalueringssavde-lingens hjemmesider (<http://www.norad.no/om-bistand/publikasjon/evalueringssrapporter>).

Oppfølging av evalueringer – Status per 10.06.2020¹

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelings oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Nepals utdanningsprogram	1/2009	Infopak februar 2010	Oppfølging nepalske myndigheter	
Giverkontoret i Juba	2/2009	9.9.2009	Ingen plan anbefalt utover de oppfølginger som alt er gjennomført i UD	
Frivillige organisasjoner i Uganda	3/2009	31.8.2009	25.6.2010	25.6.2010
Integrering av nødhjelp, gjenoppbygging og utvikling	Felles	7.8.2009	Norsk oppfølging ikke påkrevd	
Bistand til kulturarven	4/2009	30.9.2009	9.6.2010	8.11.2011
Multilateral miljøbistand	Syntese	8.10.2009	Norsk oppfølging ikke påkrevd	
Norsk fredsinnsats i Haiti	5/2009	15.2.2010	15.7.2010	2.2.2012
Norsk Folkehjelps humanitære mineryddingsaktiviteter	6/2009	19.2.2010	8.4.2010	31.3.2011
Nasjonalt program for utviklingsrelatert forskning og utdanning (NUFU) og Norads program for masterstudier (NOMA)	7/2009	14.4.2010	3.11.2010	8.1.2013
Norsk Senter for Demokratistøtte	1/2010	26.3.2010	7.5.2010	14.11.2012
Studie av støtte til parlamenter	2/2010	Oppfølging ikke relevant		
Norges næringsrelaterte bistand	3/2010 (Case studier 4,5,6)	23.9.2010	15.3.2011	9.1.2013
Norsk støtte til Vest Balkan	7/2010	4.11.2010	21.1.2011	4.6.2013
Transparency International	8/2010	22.9.11	21.11.2011	1.2.2013
Evaluerbarhetsstudie - Norsk støtte for å oppnå tusenårsmaal 4 og 5 (barn og mødre helse)	9/2010	24.2.2011	Inkludert i UD's oppfølgingsplan for rapport 3/2013	
Fredsbyggende aktiviteter i Sør-Sudan	Felles	3.3.2011	22.6.2011	31.3.2015
Norsk støtte til demokrati gjennom FN	10/2010	8.7.2011	20.5.2014	20.5.2014
IOM – Internasjonal organisasjon for migrasjons arbeid mot menneskehandel	11/2010	18.5.2011	5.1.2011	20.12.2012
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ	12/2010 (Land rapporter 13, 14, 15, 16, 17, 18/2010)	8.6.2011	12.9.2011	16.7.2012
Pariserklæringen	Felles	Omfattet ikke norsk bistand spesielt. Oppfølgingsnotat ikke utarbeidet		
Barns rettigheter	Felles	21.11.2011	18.12.2012	3.2.2014
Utviklingssamarbeid gjennom norske NGOer i Øst Afrika	1/2011	25.4.2012	19.9.2012	16.9.2014
Bistandsforskning	2/2011	4.1.12	19.2.2013	19.2.2013
Norsk kultur og idretts samarbeid med land i sør	3/2011	27.1.12	6.6.2012	11.9.2013
Studie av utvikling, makt og korrupsjon	4/2011 Studie	Oppfølging ikke relevant		
Norsk fredsinnsats på Sri Lanka	5/2011	8.2.2012	29.3.2012	30.5.2014
Antikorrupsjon	6/2011	15.2.2012	27.5.2013	2.6.2014
Norsk støtte til å fremme menneskerettigheter	7/2011	17.1.12	17.12.2012	5.5.2014
Norsk handelsrelatert bistand gjennom multilaterale organisasjoner	8/2011	8.3.12	11.1.2013	15.10.2013
Finansstrømmer i FN systemet	9/2011 Studie	Oppfølging ikke relevant		

¹ Oversikten er utarbeidet av evalueringssavdelingen i Norad basert på tilsendte kopier av oppfølgingsvedtak og rapporter i henhold til instruks for evalueringssavdelingsvirksomheten i norsk bistandsforvaltning.

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringssavdelings oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Norsk støtte til helsesektoren i Botswana	10/2011	Oppfølging ikke utarbeidet		
Norsk støtte til å fremme rettene til funksjonshemmede	1/2012	20.4.12	14.1.2013	14.2.2014
Studie av reisegodtgjørelse (per diem)	2/2012	3.7.2012	6.5.2015	6.5.2015
Norsk utviklingssamarbeid med Afghanistan	3/2012	13.12.2012	16.5.2013	6.3.2015
Verdensbankens flergiverfond for resultatbasert finansiering av helse	4/2012	18.9.2012	21.1.2013	13.5.2014
Følgeevaluering av Norges skog og klima initiativ: Erfaringer fra sivilsamfunnsorganisasjoner	5/2012	3.12.2012	14.1.2013	31.1.2014 ²
Det norske Olje for Utviklingsprogrammet	6/2012	21.3.2013	23.5.2013	17.10.2014
Studie av monitorering og evaluering i seks sivilsamfunns-organisasjoner	7/2012	16.5.2013	27.5.2014	25.8.2015
Bruk av evalueringer i norsk bistand	8/2012	30.4.2013	16.6.2013	30.7.2015
Norges landbruksstøtte for å fremme matvaresikkerhet	9/2012	3.6.2013	22.1.2014	17.3.2015
Rammeverk for analyse av lokal deltagelse	1/2013 (Case studier 2/2013)	9.7.2013	25.9.2013	22.10.2014
Norsk Indisk partnerskap for å bedre mødre og barnehelse (NIPI I)	3/2013	7.11.2013	9.3.2015	12.4.2016
Flyktninghjelpen/NORCAP	4/2013	16.10.2013	18.11.2014	15.1.16
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Støtte til måling, rapportering og verifisering	5/2013	28.11.2013	11.2.2014 ³	22.5.2015
Evaluering av resultatmåling i bistandsforvaltningen	1/2014	11.6.2014	15.9.2014	21.10.2015
Hvordan dekker evalueringer utvalgte effekter av bistand?	2/2014	Oppfølging av studien er inkludert i oppfølgingsnotat for rapport 1/2014		
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ Synteserapport	3/2014	6.10.2014	8.6.2015	26.4.2018
NORHED (Høyere utdanning og forskning for utvikling) Endringsteori og evalueringmetoder	4/2014	Oppfølging ikke relevant		
Støtte til paraply- og nettverksorganisasjoner	5/2014	15.12.2014	13.3.2015	07.4.2016
Programmet "Training for Peace in Africa"	6/2014	16.2.2015	10.3.2015	12.4.2016
Grunnlagsdata til effektevalueringa av det Norsk Indiske partnerskapsinitiativet for å bedre mødre og barnehelse fase II (NIPI II)	7/2014	Oppfølging ikke relevant		
Norges støtte til Haiti etter jordskjelvet i 2010	8/2014	23.2.2015	17.6.2015	26.4.2018
Evaluering av Norfund	1/2015	24.2.2015	3.6.2015	20.4.2018
Norsk støtte til å styrke kvinners rettigheter og likestilling i utviklingssamarbeidet	2/2015	26.6.2015	13.10.2015	12.12.2016
Studie av grunnlagsdata for norsk støtte til Myanmar	3/2015	10.9.2015	23.12.2015	3.4.2017

² og ³ Fra 1.januar 2014 ligger ansvaret for oppfølging av følgeevalueringen av Norges klima- og skoginitiativ hos Klima- og Miljødepartementet.

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Erfaringer med resultatbasert finansiering i bistanden	4/2015 5/2015	2.12.2015	27.1.2016	23.4.2018
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	6/2015	20.11.2015	19.4.2016	25.4.2018
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	7/2015	2.11.2015	4.12.2015	19.1.2017
Studie av kriserammedes deltagelse i humanitære hjelpeoperasjoner	8/2015	14.12.15	2.2.2016	21.6.2018
NORHED Evaluerbarhetsstudie	9/2015	Oppfølging ikke relevant		
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	10/2015	10.12.2015	22.4.2016	24.4.2018
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	1/2016	26.1.2016	16.3.2015	6.4.2017
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Litteraturstudie	2/2016	Oppfølging ikke relevant		
Bruk av bilateral politisk dialog for å fremme menneskerettigheter: Litteraturstudie	3/2016	Oppfølging ikke relevant		
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	4/2016	29.4.2016	24.6.2016	1.9.2017
Norsk støtte til pådrivervirksomhet på den utviklingspolitiske agendaen	5/2016	2.9.2016	3.2.2017	30.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Sør-Sudan	6/2016	15.11.2016	23.11.2016/ 24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Afghanistan	7/2016	15.11.2016	23.11.2016/ 24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Mosambik	8/2016	15.11.2016	23.11.2016/ 24.4.2018	24.4.2018
OECD DAC Studie av evalueringsfunksjoner	OECD DAC publikasjon 2016	1.2.2017	16.3.2017	30.4.2018
Studie av kvalitet på gjennomganger og desentraliserte evalueringer	1/2017	1.2.2017	16.3.2017	30.4.2018
Hvordan jobbe i langvarige kriser	2/2017	20.3.2017	Oppfølging ikke relevant	
Syntesestudie av bistandsevalueringer Somalia	3/2017	6.9.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Malawi	4/2017	6.9.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer Palestina	5/2017	6.9.2017	24.4.2018	24.4.2018
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	6/2017	21.8.2017	23.4.2018	2.5.2019
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Bistand til myndiggjøring av lokalbefolkning gjennom sivilsamfunnsorganisasjoner	7/2017	Oppfølging av studien er inkludert i oppfølgingsnotat for rapport 8/2017		
Følge-evaluering av Norges skog og klimainitiativ: Lærdommer og anbefalinger	8/2017	11.10.2017	9.1.2018	8.5.2019

Tema for evalueringen/prosjekt	Rapport nr.	Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	Vedtatt oppfølgingsplan	Rapport om oppfølging
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	9/2017	20.11.2017	16.3.2018	2.5.2019
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Myanmar	10/2017	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Nepal	11/2017	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	1/2018	21.1.2018	24.4.2018	2.5.2019
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Etiopia	2/2018	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Haiti	3/2018	7.12.2017	24.4.2018	24.4.2018
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	4/2018	6.3.2018	30.4.2018	2.5.2019
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Tanzania	5/2018	7.12.2018	24.4.2018	24.4.2018
Syntesestudie av bistandsevalueringer. Mali	6/2018	7.12.2018	24.4.2018	24.4.2018
Studie av hvordan skatteavtaler påvirker mobilisering av skatteinntekter i utviklingsland.	7/2018	25.4.2018	Oppfølging ikke relevant	
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	8/2018	8.5.2018	14.1.2019	
Syntesestudie om sivilsamfunnsarbeid for demokratisering og menneskerettigheter i det sørlige og østlige Afrika.	9/2018	18.6.2018	28.1.2019	28.1.2019
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	10/2018	22.8.2018	5.11.2018	
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	11/2018	13.9.2018	6.2.2019	
Norsk-Indisk Partnerskapsinitiativ (NIPI) Fase II: Effektevaluering av fem intervensjoner	12/2018	12.10.2018	2.5.2019	
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	13/2018	10.10.2018	5.2.2019	
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	1/2019	18.9.2019	28.5.2020	
Studie om evaluering som middel til å nå berekraftsmålet 4.5 om å sikre inkluderende og lik tilgang til utdanning	Unesco/IOS Evaluation Office Juli, 2019	8.10.2019		
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	1/2020	6.2.2020	30.3.2020	
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	2/2020	6.2.2020		
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	3/2020	25.2.2020		
Evalueringsavdelingens oppfølgingsnotat til UD	4/2020	17.6.2020		

Norad

Norwegian Agency for Development Cooperation

Postal address: P.O. Box 1303 Vika 0112 Oslo
Office address: Bygdøy allé 2, 0257 Oslo, Norway

Tel: +47 23 98 00 00 / Fax: +47 23 98 00 99

postmottak@norad.no / www.norad.no